

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Iosephi Speranzæ, Congregationis Oratorii Fanensis
Presbyteri, Scripturæ Selectæ**

Speranza, Giuseppe

Coloniæ Agrippinæ, 1659

122. De intellectus, ac propriij iudicij abnegatione in agibilibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44265

*De intellectu, ac proprii iudicii
abnegatione in agibilibus.*

PUNCTUM CXXII.

Non abnegati
iudicii vitio
qui laborant.

Isa. 5.

Prov. 2. 6.

Vatabl.

Chald.

Prudentia sua
præfrens intol-
erabilis, &
vituperabilis.

NON abnegati iudicii vitio præterea laborant, qui nullâ in re alienum iudicium perquirunt, à nemine consilium exposcunt, semetipsos solummodo consulunt. *Va qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes.*

Sed *Vidisti hominem prudentem sibi videri? magis illo spem habebit insipiens;* hoc est, vidisti hominem, qui de sua sibi placeat prudentia, neminem consulentem, suo solummodo iudicio utentem à consiliis? Sperandum est magis de insipientis alicujus (qui talis vulgo habetur, quique talis est in oculis suis) sapientia, ac prudentia, quam de illius. Sic Vatabl. sententiam expressit. *De stulto melius sperandum, quam de ipso.* Sic Chald. *Si vidisti virum, qui sapiens est in oculis suis, melior est illo stultus, qui scilicet suam agnoscit insipientiam, & sapientes non fugit, sed ab eis exquirat, quod sibi deest: melior hic certe est homine in oculis suis sapiente.*

O quantis detineatur erroribus, qui nunquam errare credunt! Aliquid fortasse negotij rectè gesserunt, & hinc vel diuina hora quæque negotia acturos se rectè præsumunt. Sed nihil pejus est iis, ut asserit ille sententiosè, qui paululum ultra primas litteras progressi, falsam scientiæ persuasionem induerunt: nam & credere præcipiendi peritis indignantur, & velut iure quodam potestatis (quo ferè & hoc hominum genus intumescit) imperiosi stultitiam suam perdocent. O quam verum, quod hic ait de intellectu speculativo, nimis, ac præpoperè speculativo, apratur intellectui practico, nimis (ironicè tamen) practico! paululum enim nonnulli in rebus agendis progressi, & vix primis agibilium elementis imbuti, falsam prudentiæ persuasionem induerunt: nam & credere expertis dedignantur, & veluti iure quodam potestatis,

A quo valdè hoc hominum genus intumescit, regulas agendorum præscribunt, suam praxim ostentant, omnium consiliarios sese prædicant. *Vidisti hominem prudentem sibi, vel Hebr. & Chald. In oculis suis videri?*

O quam vituperandi, qui ac si essent impeccabiles, nec omninò errare possent, nec fallere, nec falli, statim ac suam protulerunt sententiam, ea soli seopum se attigisse existimant, & in ea immobiles, imper-suasibiles, ac infragibiles nulli alteri sententiæ acquiescentes perdurant. Hi sunt, qui alienum consilium nunquam requirunt: putant enim proprium sibi iudicium satis, superque esse, non secus ac si Deus essent, cujus solum est alterius consilio non egere, sed sibiipsi cumulatissimè sufficere.

Sed plura vident oculi, quam oculus, ut antiquum proverbium habet, & curior est, qui minus scit, attamen alios libenter audit, quam qui plus scit, sed plus sibi fidit, ut qui solus nunquam à seopo aberret, solus rectè iudicet, ceteri semper fallantur. *Vidisti hominem prudentem sibi videri? magis spem habebit insipiens.*

Cum quis non omnimodà pollet perfectione, iudicij (nemo enim is est inter homines) æquum est, ut prudentiores, senioresque consulat: quod si etiam sapientissimus esset, alios consulens, optimè faceret; semper enim aliquid ex aliorum consiliis acquiritur. *Audiens sapiens sapi-*

D *entior erit, & intelligens (aliorum consilia) gubernacula (recta gubernandi præcepta) possidebit.* Ubi Hier. Ostendit Salomon hic neminem in hac vita sapientem fieri posse, cujus sapientia nequeat augeri, semperque moris est sapientum, ut dicta majorum, aliquando etiam minorum, auscultent, & quicquid in eis utilitatis audierint, ad se replicent, suòq; in corde recondant. Quinimò ipsa sapientia non alie in loco, quam in consilio suum thronum habet: *Ego sapientia habito in consilio.* *Va- Prov. 1.*

E leant, qui non dignantur consilium capere. David etsi loqueret in omnibus Deum *Psal. 118.* consulere juxta illud: *Consilium meum, justificationes tuae.* Hebr. *Viri consilij mei, justificationes tuae.* Hebr. Hoc est: In rebus omnibus, ac

Consilium
aliorum etiam
sapientissimis
exquirat.

Prov. 1.

D. Hieron.

Prov. 1.

Psal. 118.

Hebr.

negotii consilium exposco à tuis iustificationibus, ac praeceptis: si hæc consulunt, ut negotium agatur, agitur: si minus, non agitur. his utor à consiliis: sine his nihil penitus ago: Tamen hominum etiam consilia captabat, etsi spiritum Dei haberet, tantaque sapientia, ac prudentia præditus esset, unde semper lateri adjunctos habebat domi, forisque Prophetas Gad, & Nathan, quibus tanquam consiliariis utebatur nihil, quod alicujus esset momenti, illis inconsultis, deliberans.

Huc facit, quod expendit Origen. de Moysse ad illa verba Exodi: *Quibus auditis Moyses, fecit omnia, quæ suggererat.* Cum perspicio, inquit, quod Moyses Propheta Deus plenus, cui Deus facie ad faciem loquebatur, consilium accepit à Jethro, Sacerdote Madian, admiratione nimia stuporem mentis incurro. Non dixit Moyses: Mihi Deus loquitur, & quid agere debeam, cælesti ad me sermone defertur, & quomodo consilia ab homine gentili alieno à populo Dei? Sed audit vocem ejus, & facit omnia, quæ dicit, & non quis dicat, sed quid dicat, auscultat. Quis hodie eorum, qui populis præsunt, non dico, si jam aliqua ei à Deo revelata sunt, sed si in legis scientia aliquid meriti habeat, consilium dignatur inferioris, saltem Sacerdotis, accipere, ne dum dixerim, laici, vel gentilis.

Sed gravioribus adhuc verbis Chrysofost. hom. de ferendis reprehensionibus: Si discere vis, inquit, quod etiam si ingenij acrimonia antecellat alios, sisque valde perfectus, opus tibi sit Consiliario, & alio, qui te corrigat, & arguat, vide, quid fecerit Moyses. Neque enim Moysi facile par fueris, qui enim sapiens erat, qui potens verbo, & opere, qui amicus Dei, qui creaturis imperabat, qui tanta miracula operabatur, non animadvertit rem, quam mortalium plerique facile confiderant. Socer autem ejus, homo barbarus & obscurus, statim animadvertit, & in medium attulit; quam ille non temerè cogitavit. Audite causam, ut & vobis proficit: Consiliariis enim omnes opus habent, etiam si Moysi conferri possint. Multa enim sunt, quæ magni, & admirabiles vi-

ri ignorant, quæ tamen parvi, abjectique scire solent.

Ubi igitur barbarus ille vidit, Moyssem quædam præter dignitatem facere, eum correxit, non curans, quod sapiens esset, & intelligens, & Dei amicus, consilioque junxit increpationem: & nec sic exasperatus est Moyses ille sapiens, quod ab homine barbaro, & privato doceretur. Nô, inquam, inflabatur, vel principatus magnitudine, vel miraculis ab eo factis, nec rubore suffundebatur, quod tot præsentibus, iisque subditis, corrigeretur: sed considerabat, quod licet magna à se signa fierent, humanæ tamen particeps esset naturæ, quam non raro multa latent, atque idè eum mansuetudine consilium suscepit. Est nunc videre aliquos, qui ne putentur alieno indigere consilio, malunt potius utilitate consilii carere, quàm discere. Moyses igitur non reveritus subditos, non dixit intra semetipsum: Contemnent me subditi, si ab aliis, quid faciendum sit, didicero, sed obtem, eravit, & fecit juxta consilium Jethro soceri sui: immo non solum non erubuit illos, qui tunc erant; sed etiam eos, qui usque ad nostram ætatem sequuti sunt, hoc litteris docuit.

Nos autem, si coram uno homine arguimur, & corripiamur, conturbamur totis visceribus. At Moyses non sic agit, sed prædicat quotidie omnibus, idque litteris, quod socer suus animadvertit ea, quæ ipse considerare non potuerat: ut nos doceat, ne unquam de nobis ipsis sublimè sentiamus, etiam si omnibus sapientiores simus, neque Patrum consilia contempnamus, etiam si omnibus viliores habeantur. Et si quid utile, vel commodum consulari aliquis, esto minister sit, tu tamen admonitionem suscipias, si perniciosale quidam, esto in summa dignitate sit, ejus sententiam rejicias. Non enim qualitas personarum consulentium, sed natura consilij in omnibus observanda est. Hoc igitur est, quod Moyses nos docuit, ut non erubescamus, si arguamur, etiam si tora nostra plebs adsit. Reprehensionem enim bene ferre, non vulgaris, sed summæ Philosophiæ præconium, & laus

Consiliis hominum utebatur David, tamen si Dei sapientia plenus.

1. Reg. 22.
2. Reg. 2.

Exod. 18.
Orig. ibid.
Consilium à Jethro accepit Moyses, cui Deus loquebatur.

Chrysofost. de ferendis reprehens.

Consiliariis omnes opus habent, quævis Moysi pares.

Moyses vel à barbaro etiam palam corripere solebat.

Moyses erratum suum scripto suo ad nos usque transmisit.

Consilij qualitas, non consulentis conditio attendenda.

& laus est. Non aded laudamus, & admiramur hodie Jethro, qui Moysen correxit, sicut sanctum illum, qui non erubuit tot presentibus corrigi, & factum hoc memorie commendare.

3. Reg. 12.

Huc etiam facit illud ex tertio Reg. Roboam, filius Salomonis, dereliquit consilium senum, qui afflebant coram Salomone patre ejus, cum adhuc viveret. & adhibuit adulescentes, qui nutriti fuerant cum eo. Non acquievit Rex populo, quoniam aversatus fuerat eum Dominus. Tria hic singulariter notanda. Primum, Salomonem, licet omnium sapientissimum, assistentes tamen a consiliis habuisse. Secundum, consilia dari juxta mensuram prudentiae, senes, ut senes consulunt, & juvenes, ut juvenes: sanguis ebulliens non canax mentis adolescentibus illis consilium hujusmodi suggererebat. Principes pacifice possessionem capiunt, novum etenim regnum inchoantibus, utilis clementiae, & largitatis fama. Ita Tacitus. Qui aliter consuluit, parum sapit. Tertium, consilium non adhibuisse senum: Quoniam aversatus fuerat eum Dominus. Et hec loco dictum illud D. Thomae intelligo: Consilium activum in aliquibus est gratia gratis data, consilium autem passivum est existentium in gratia. Quid est, quod ille saluberrimum illud consilium non capiat: Quoniam aversatus est eum Dominus, &c.

Consiliaria etiam Salomon licet sapientissimus utebatur.

D. Thom.

Sine consilio nihil facies, & post factum non poenitebis. Praemiserat: Vir consilij non disperdet intelligentiam. Graece: Non despiciet, aut negliget considerationem; hoc est, alienus a consilio, & quod inde sequitur, superbus nullo timore concutietur, non solum, cum rem aliquam aggreditur, sed etiam postquam sine prudentum consilio fecerit aliquid juxta suam voluntatem, propriumque judicium. Subdit postea: Sine consilio nihil facias, & post factum non poenitebis. Hinc Tobias ad filium: Consilium semper a sapiente perquire; ut scilicet post factum te non poeniteat, sed placeat fecisse, quod feceris.

Ecc. 32. Grac.

Tob. 4.

O quam rectius peraguntur negotia post inita consilia! O quam magis stabilia, ac firma semper reperiuntur! Prov. 11. Vbi non est gubernator, populus corrues. Alij:

Prov. 11. Alij.

A Vbi non sunt consilia, populus corrues. Multorum consilia sunt veluti nexus, & colligationes negotiorum, ut nulla proinde vi dissolvi, aut concuti possint. Sicut loramentum ligneum colligatum in fundamento aedificij non dissolvitur, sic & cor confirmatum in cogitatione consilij. Hoc est, ut solidorum liquorum connexio supra erectos parietes fundati alicujus aedificij, vel ubi aliquid aedificium fundatur, idemmet aedificium reddit firmum ac stabile, ne dissolvatur, etiamsi magnorum ventorum impetum sustinere cogatur, & ab eis concutiat: ita confirmatum in cogitatione consilij, solidis, firmisque multorum nititur rationibus; quia in tali corde est etiam connexio, atque conjunctio causarum, rerumque antecedentium, & consequentium, unde optima consilia firmantur. Quid mirum, si ventus, & procellae obloquentium, qui aliquid peractum negotium imprudentiae damnant, nihil damni inferant? quia scilicet in quavis concussione negotium invenitur colligatum, & confirmatum in solida cogitatione consilij: quod si nulla firmatum esset recti colligatione consilij, vel primo tactu, & insufflatione corrueceret.

Ecc. 22.

B

C D Hilarius primam prudentiae regulam eam facit: Super eo, quod nescias, consilium capere: aliceno namque consilio ignorans docet, & doctus fit doctior. Miterere falluntur, qui credunt, signum esse ignorantiae alium consulere, cum potius sagacioris judicij, ac prudentiae sit argumentum: prudens etenim negotia perpendit, ac diligenter examinat; inconsultus oscitanter exequitur, quod est ipsissima ignorantia.

D. Hilari. in Psal. 118.

E Ipsamet Sapiencia Patris Christus Dominus, sciens, quid esset factururus, confert eum Philippo: Vnde ememus panes, &c. Tu ignorans, quid sis factururus, consilium non capies? Rupert. Abb. in illud, quod dixit Rupert. Abraham: Absit a te, ut rem hanc facias, ut occidas justum cum impio, non est hoc tuum, qui judicas omnem terram, nequaquam facies judicium hoc. Consulebar, inquit, Domino fidelis famulus, quatenus sic ageret, ut de suis ipse judiciis dignè laudaretur, proinde miris, & misericors Dominus

Ioan. 8.

Gen. 18.

Rupert.

Abb. ibid.

Consilium creatura Deus non rejecit.

monitorem hominem non aspernatur, & quodammodo arguentem non dedignatur, & ejus petitioni annuit: *Si in venero, ait, Sodomis quinquaginta iustos, &c.*

D. August.

D. Cyp.

2. Tim. 2.
Prov. 11.

Abnegandum ergo iudicium alterius, captando maxime à senioribus consilium. D. August. dicere solebat: *Quemcunque libenter audiant, vel Episcopum unius anni, Episcopus tot annorum.* Hoc idem & Cyprianus, verus uterque Episcopus, & servus Dei, quem, ut inquit Apost. oportet esse docibilem, &c. *Quid mirum? Qui sapiens est, audit consilia.* Et quid mirum? *Salus, ubi multa consilia;* ubi scilicet non tam consiliatij abundant, quam consilia. O felicem illam rem publicam, vel aristocratiam, hoc est, Optimatum principatum, unde non unum, sed ex ipsorum quolibet plura, & saluberrima habeantur consilia!

De his, qui proprio solum ducuntur iudicio.

PUNCTUM CXXIII.

Tit. 3.
Iudicio proprio damnatur Hæreticus.

Apostolus ad Titum: *Hæreticum hominem devota, cum sit proprio iudicio condemnatus.* Verè proprio condemnatus iudicio, cui nimis credit: sui enim iudicij perfidia, & pertinaciâ peccat Hæreticus.

Cass. col. 2.
c. 5.
Et perijt Heronem eremita.

Ut quidam sunt pertinaces in proprio iudicio! De misero illo Herone Cassianus: *Recolite id, inquit, quod auper gestam oculorum vestrorum vidistis obtutibus, senem videlicet Heronem, illusione diabolica à summis ad ima dejectum, quem quinquaginta annis in hac eremo commoratum, singulari restrictione rigoris continentie tenuisse meminimus, & solitudinis secreta ultra omnes hic commorantes miro fervore sectatum.* Hic igitur quo pacto, quâve ratione post tantos labores ab insidiatore delusus, gravissimo corrucens lapsu, cunctos in hac eremo constitutos luctuoso dolore

A percussit? Nonne, quia minus discretionis virtute possessa, suis definitionibus regi, quam consiliis, vel collationibus Fratrum, atque institutis majorum, maluit obedire? Quis verò fuerit hominis casus, nostis omnes.

Idem Cassian. hæc affert Scripturæ loca juxta Septuag. Proverb. 31. *Cum consilio omnia fac, cum consilio vinum* (spiritus, consolationum, Scripturæ) *bibe; ne scilicet nimis inebrieris.* Item: *Sicut civitas muris diruta, & non circumdata, sic est, qui non cum consilio aliquid agit.* Ubi subdit Cassianus: *In hoc sapientia, in hoc intellectus, sensusque consistit, sine quibus nec interior nostra ædificari domus, nec spirituales poterunt divitiæ congregari, secundum illud: Cum sapientia ædificatur domus, & cum intellectu iterum erigitur, cum sensu implentur cellaria omnibus divitiis preciosis, & bonis.*

Cass. col. 2.
c. 4.
Prov. 31.
Prov. 25.
juxta Sept.

Prov. 24.
juxta Sept.

C Et infra, ut ex sententia Abbatis, qui in ea collatione introducitur, exemplis sacre Scripturæ probaret, neminem se per se regere debere, affert illud Samuëlis ex 1. Reg. quem noluit per semetipsum Deum minus erudire, sed recurrere semel, & iterum voluit ad senem, cuius vocem simulaverat, ut Dei vocem crederet vocem ejus, qui Deum referret. Ubi Cassian. ponderat, voluisse nihilominus Deum, ut ad seniore, licet jam reprobatum apud Deum à suo munere, curreret, ut forma subjectionis ejus proponeretur exemplo.

Cass. col. ead.
cap. 14.
1. Reg. 3.

Samuelem per Heli instituit Deus voluit. Cur?

Et capite sequenti subdit: *Paulum quoque per semetipsum vocans, & alloquens Christus, cum posset ei perfectionis viam referre confestim, dirigere ad Ananiam maluit, & ab eo juberet viam veritatis agnoscere, dicens: Surge, & ingredere civitatem, & ibi dicatur tibi, quid tibi oporteat facere.* Mittit itaque & hunc ad seniore, eumque illius potius doctrinâ, quam suâ censet institui, ne scilicet quod rectè gestum fuisset in Paulo, posteris malum præsumptionis præberet exemplum, dum unusquisque sibimet persuaderet, simili modo se quoque debere Dei

Act. 9.

S. Paulum cum Deo ad Ananiam misit, ab eo erudiendum